

На наш погляд, це можна пояснити тим, що значна кількість стебел, які утворилися з осені та у весняний період, загинула через нестачу вологи для нормальної життєдіяльності всіх утворених стебел, а тому виникла більш жорстка конкуренція за цей фактор життя між сильнішими і слабшими пагонами. Крім того, велике значення для збереження більшої кількості закладених з осені стебел має однотипність рослин.

Висновок. Серед досліджуваних сортів пшениці озимої сорти Єрмак, Поліська 90 та Елегія мають показники густоти рослин та продуктивного стеблостою наближені одні до одного, проте сорт Подолянка суттєво перевищує за даними елементами структури урожайності інші сорти. Так перевага даного сорту над іншими залежно від густоти рослин становить 1,8-5,1 %, а порівнюючи продуктивну кущистість на 5,5-7,4 %.

Дані сорти рекомендуються до подальших досліджень з метою порівняння рівнів урожайності та якості зерна.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Балла Л. Результаты и задачи селекции в Венгрии // Л. Балла // Селекция и семеноводство. – М., 1983. – №4. – С. 47-48.
2. Гилл К.С. Карликовые пшеницы / Перев. Н. Ронис и Г. Ячевской. – М.: Колос, 1984. – 184 с.
3. Доспехов Б.А. Методика полевого опыта / Б.А. Доспехов. – М.: Агрпроомиздат, 1985. – 252 с.
4. Каштанов А.Н. Устойчивость земледелия: пути повышения / А.Н. Каштанов. – М.: Знание, 1983. – 64 с.
5. Ковырялов Ю.П. Тенденция производства зерна в СССР / Ю.П. Ковырялов // Зерновое хозяйство. – 1982. – № 4. – С. 8-11.
6. Созинов А.А. Принципиально новые подходы к созданию сортов и сохранению биологического разнообразия / А.А. Созинов // Молекулярно-генетические маркеры и селекция. – Киев: Аграрная наука, 1994. – С. 5-9.
7. Austin R.B. Genet icimprovement in the yield of winter wheat, afurther evaluation / Austin R.B., Ford M.A., Morgan C.L. // J. Agr. Sci – London, 1989. – 112. – №3. – P. 295-301.

Оценка сортов озимой пшеницы по густоте растений и густоте продуктивного стеблостою в условиях опытного поля ННДЦ БНАУ

Т.В. Панченко, Н.В. Лозинский, Р.В. Коваленко

Проведенные исследования подтверждают, что сорта озимой пшеницы существенно различаются по величине урожайности и качеству зерна. Полученные данные указывают на целесообразность целенаправленного подбора сортов озимой пшеницы для получения высокой производительности.

Ключевые слова: пшеница озимая, сорт, полевая всхожесть, густота растений, плотность продуктивного стеблостою.

Evaluation of varieties of winter wheat density and plant density steblostoyu productive in research fields NNDTS BNAU

T. Penchenko, N. Lozinskiy, R. Kovalenko

Studies show that winter wheat varieties vary widely in size and quality of grain yield. These data indicate the feasibility of purposeful selection of winter wheat varieties for high performance.

Key words: winter wheat, cultivar, field germination, plant density, density steblostoyu productive.

УДК: 635.75:631.547.15:631.543.2/.81(477.41)

ПОКОТИЛО І.А., ТКАЧУК В.М., кандидати с.-г. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

ПОЛЬОВА СХОЖІСТЬ КОРІАНДРУ ЗАЛЕЖНО ВІД СОРТУ, ШИРИНИ МІЖРЯДЬ, НОРМ ВИСІВУ В УМОВАХ ЦЕНТРАЛЬНОГО ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Для дослідження включені два сорти коріандру – Оксаніт і Нектар. Виявлена залежність польової схожості коріандру від сорту, ширини міжрядь, норм висіву та погодних умов. Встановлена ефективність звичайного рядкового способу сівби обох сортів з міжряддями 15 см; широкорядного з міжряддями 30 та 45 см за норми висіву 1,5; 2,0; та 2,5 млн схожих плодів на гектар.

Ключові слова: коріандр, сорти, ширина міжрядь, норми висіву.

Постановка проблеми. Визначаючи роль досліджуваних факторів (ширини міжрядь, норм висіву) та тривалості міжфазного періоду «сівба-сходи» на польову схожість плодів коріандру, необхідно враховувати кількість води, яку повинні увібрати для набубнявіння плоди від своєї

маси, тому що це може мати зв'язок з кількістю її в ґрунті і конкуренцією за неї висіяних плодів за різних схем їх розміщення з урахуванням ширини міжрядь та норм висіву [1-3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для набубнявіння плоди коріандру вбирають 120-130 % води від своєї маси. Більш щільне розміщення у рядку плодів коріандру створює певну конкуренцію між ними за вологу для набубнявіння. За звуження міжрядь і однакових норм висіву змінюється кількісно-просторове їх розміщення і таким чином створюються різні умови для використання вологи з ґрунту [4,5].

Метою роботи було встановлення змін польової схожості сортів коріандру залежно від ширини міжрядь і норм висіву для нової зони вирощування цієї культури та частки їх впливу на цей показник.

Методика досліджень. Досліди були закладені в умовах дослідного поля ННДЦ Білоцерківського НАУ. Для досліджень використали два географічно віддалених за походженням сорти Оксаніт та Нектар. Досліди закладені у триразовій повторності. Облікова площа ділянки 55 м².

Результати досліджень та їх обговорення. Встановлено, що польова схожість коріандру змінюється як від сорту, так і ширини міжрядь та норм висіву (табл. 1).

Таблиця 1 – Польова схожість коріандру залежно від досліджуваних факторів

Сорти, фактор А	Ширина міжрядь, см, фактор В	Норма висіву, млн/га схожих плодів, фактор С	Польова схожість, %			Середнє за три роки
			2008 р.	2009 р.	2010 р.	
Оксаніт (контроль)	45 (конт.)	1,5	72,1	67,2	70,7	70,0
		2,0 (конт.)	71,6	66,7	70,2	69,5
		2,5	71,3	66,4	69,9	69,2
	30	1,5	72,8	67,9	71,4	70,7
		2,0	72,6	67,7	71,2	70,5
		2,5	72,5	67,6	71,1	70,4
	15	1,5	73,4	68,4	72,0	71,3
		2,0	73,1	68,2	71,7	71,0
		2,5	72,9	68,0	71,5	70,8
Нектар	45	1,5	71,4	66,5	70,0	69,3
		2,0	71,1	66,2	69,7	69,0
		2,5	70,9	66,0	69,5	68,8
	30	1,5	72,1	67,2	70,7	70,0
		2,0	71,6	66,7	70,2	69,5
		2,5	71,3	66,4	69,9	69,2
	15	1,5	72,8	67,9	71,4	70,7
		2,0	72,6	67,7	71,2	70,5
		2,5	72,5	67,6	71,1	70,4
НР _{0,05} фактор А			0,6	0,6	0,6	0,6
НР _{0,05} фактор В			0,5	0,5	0,5	0,5
НР _{0,05} фактор С			0,5	0,5	0,5	0,5
НР _{0,05} фактор АВС			0,9	0,8	0,9	0,9
НР _{0,05} фактор АВ			0,4	0,3	0,4	0,4
НР _{0,05} фактор АС			0,4	0,3	0,4	0,4
НР _{0,05} фактор ВС			0,3	0,3	0,3	0,3

Математична обробка результатів показників польової схожості дає підстави стверджувати про певний вплив сорту на неї. Нами встановлена різниця за польовою схожістю сортів Оксаніт та Нектар залежно від ширини міжрядь та норм висіву, яка математично доведена. Так, за сівби сорту Оксаніт з міжряддями 45 см і нормами висіву 1,5; 2,0; 2,5 млн/га схожих плодів різниця в польовій схожості з сортом Нектар склала відповідно 0,7; 0,5 та 0,4 %; за сівби з міжряддями 30 см за тих же норм висіву – 0,7; 1,0; 1,2 %; за сівби з міжряддями 15 см і таких же норм висіву – 0,6; 0,5; та 0,4 % на користь сорту Оксаніт. Як бачимо, за величини НР_{0,05} фактор В (ширина міжрядь) в середньому за три роки на рівні 0,6 одиниць за всіх ширин міжрядь з нормою висіву 1,5 млн/га схожих плодів різниця в польовій схожості доказова. Доказовою вона є і для ширини міжрядь 30 см за всіх норм висіву. У решти варіантів ця доказовість знаходиться в межах певної залежності польової схожості від сорту.

Аналіз впливу ширини міжрядь на зміну польової схожості в межах кожного сорту показав, що в сорту Оксаніт, за сівби його з міжряддями 45, 30, 15 см і нормою висіву 1,5; 2,0; 2,5 млн/га

схожих плодів, різниця цих показників склала відповідно: між шириною міжрядь 45 і 30 см за досліджуваних норм висіву – 0,7; 1,0; 1,2 % зі знаком мінус; шириною міжрядь 45 і 15 см в межах тих же норм висіву – 1,3; 0,5; 1,6 % зі знаком мінус; між шириною міжрядь 30 і 15 см – 0,6; 0,5; 0,4 % за НР_{0,05} фактора В – 0,5. Таким чином, використовуючи наші дані НР для цього фактора, є підстави стверджувати, що різниця в польовій схожості за рахунок зміни ширини міжрядь для сорту Оксаніт в усіх випадках доказана. Щодо сорту Нектар, то різниця між варіантами із сівбою 45 та 30 см за досліджуваних норм висіву склала відповідно 0,7; 0,5; 0,4 %; за сівби з міжряддями 45 і 15 см – 1,4; 1,5; 1,6 %; за сівби з міжряддями 30 і 15 см – 0,7 1,0 1,2 % (всі цифри зі знаком мінус). За НР_{0,05} фактора В-0,6 вирахована нами різниця в польовій схожості між різними варіантами ширини міжрядь доведена. Крім того, нашими дослідженнями встановлено, що незалежно від сорту найкращим цей показник був за звичайного рядкового способу сівби з міжряддями 15 см, гіршим – за ширини міжрядь 30 см і найгіршими – за 45-сантиметрових міжрядь, які є базовими для основних зон коріандростійності. Нами також встановлено, що звуження міжрядь з 45 до 15 см сприяє підвищенню польової схожості плодів коріандру. Проте звуження міжрядь на 15 см, але з 45 до 30 та із 30 до 15 см нерівноцінні за аналізованим показником та його різницею між ними. Звуження міжрядь з 30 до 15 см більш ефективно впливає на польову схожість, ніж із 45 до 30 см за однакових норм висіву. Очевидно, у даному випадку має значення частота розміщення рядків, яка є найбільшою за сівби з міжряддями 15 см. Така ж закономірність польової схожості, лише за різних абсолютних величин, спостерігається і в розрізі років досліджень.

Аналізуючи вплив норм висіву на польову схожість, можна стверджувати, що вона знижується за збільшення норми висіву, дана тенденція спостерігається в обох сортів.

Також ми встановили частку впливу кожного з факторів на польову схожість коріандру (рис. 1).

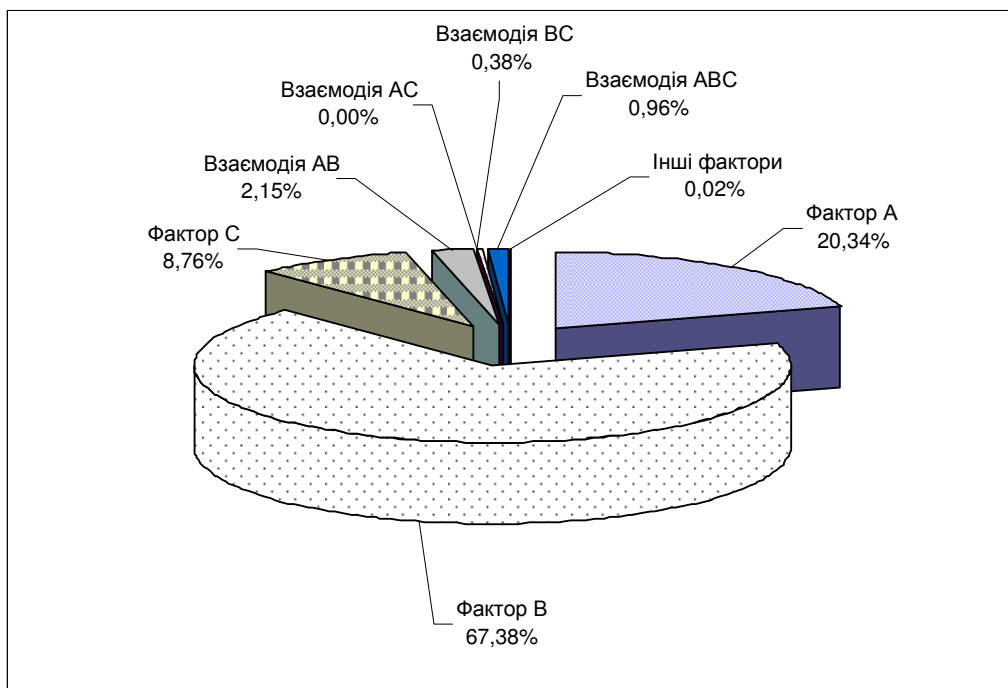

Рис. 1. Частка впливу досліджуваних факторів на польову схожість коріандру.

З рисунку 1 видно, що частка впливу сорту (фактор А) на зміну польової схожості становить 20,34 %, ширини міжрядь (фактор В) – 67,38 %, норми висіву (фактор С) – 8,76 %. З наведених даних видно, що сумарна частка впливу всіх разом досліджуваних факторів склала 96,48 %, тоді як взаємодія цих факторів (АВ; ВС; АС; АВС) – відповідно 3,49 %, що свідчить фактично про відсутність такого впливу. Вплив інших недосліджуваних факторів був найменшим і становив 0,02 %, тобто був несуттєвим.

Висновок. Нами встановлено вплив ширини міжрядь, норм висіву, сорту на польову схожість плодів коріандру в умовах центрального Лісостепу України. Крім того, встановлена частка впливу кожного з досліджуваних факторів на польову схожість.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кориандр / [под ред. канд. с.-х. наук Паламаря Н.С., Хотина А.А.]. – М.: Сельхозгиз, 1953. – 118 с.
2. Зінченко О.І. Рослинництво / О.І. Зінченко, В.Н.Салатенко, М.А. Білоножко. – К.: Аграрна освіта, 2001. – 392 с.
3. Хотин А.А. Возделывание кориандра / А.А. Хотин. – М.: Изд-во и тип. изд-ва Наркомзема СССР, 1945. – 46 с.
4. Лукьянов И.А. Кориандр / И.А. Лукьянов. – Белгород: Белгородское кн. изд-во, 1960. – 211 с.
5. Кориандр: [Агроуказания на 1939 г.] – Пушкино: ВИЭМП, 1939. – 16 с.

Полевая всхожесть кориандра в зависимости от сорта, ширины междурядий, норм высева в условиях Центральной Лесостепи Украины

И.А. Покотыло, В.Н. Ткачук

В исследованиях изучались два сорта кориандра – Оксанит и Нектар. Определена зависимость полевой всхожести кориандра от сорта, ширины междурядий, нормы посева и погодных условий. Доказана эффективность обычного рядового способа посева обеих сортов с междурядиями 15 см; широкорядного с междурядиями 30 и 45 см при норме посева 2,5 млн всхожих плодов на гектар.

Ключевые слова: кориандр, сорта, ширина междурядий, нормы посева.

The field likeness of sorts of koriander is depending on width of spaces between rows, norms of sowing in the conditions of central forest-steppe of Ukraine

I. Pokotulo, V. Tkachuk

For research two sorts of koriandru are included - Oksanit and Nectar. Found out dependence of the field likeness of koriandru on a sort, width of spaces between rows, norms of sowing and terms of weathers. Efficiency of ordinary line method of sowing of both sorts is set with spaces between rows 15 see; shirokoryadnogo with spaces between rows 30 and 45 see for the norms of sowing 1,5; 2,0; but 2,5 million alike garden-stuffs are on a hectare.

Key words: koriandr, sorts, width of spaces between rows, norm of sowing.

УДК 631.559:631.53.01:633.171:519.233.5

ПОЛТОРЕЦЬКИЙ С.П., канд. с.-г. наук

Уманський національний університет садівництва

ОЦІНКА СТУПЕНЯ ЗАЛЕЖНОСТІ РІВНЯ ВРОЖАЙНОСТІ І ПОКАЗНИКІВ ЯКОСТІ НАСІННЯ ПРОСА МЕТОДОМ КОРЕЛЯЦІЙНИХ ПЛЕЯД

З використанням методу кореляційних плеяд проаналізовані результати досліджень з вивчення впливу різних фонів мінерального живлення на посівні якості та врожайні властивості насіння сортів проса посівного в умовах нестійкого зволоження південної частини Правобережного Лісостепу.

Ключові слова: просо, насіння, материнські рослини, перше насінневе потомство, удобрення, ознака-індикатор, кореляційна плеяда.

Постановка проблеми. Врожайність посіву залежить від багатьох факторів, серед яких одним з основних є якість насінневого матеріалу [1]. У свою чергу, якість посівного матеріалу зумовлюється генетичним потенціалом сорту, умовами розвитку материнських рослин і, особливо, умовами зовнішнього середовища, в яких розвивається новий організм. Все це вимагає враховувати той факт, що дослідження біологічних об'єктів пов'язане із багатофакторністю їх взаємозв'язків із середовищем, між собою, а також ознак у межах одного виду, що зумовлює значні труднощі у вивченні даного питання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Існуючі методи аналізу багатофакторних зв'язків значною мірою пов'язані з інтуїцією і суб'єктивними тлумаченнями внаслідок відсутності надійних об'єктивних критеріїв [2]. Проте, метод кореляційних плеяд відрізняється від них можливістю об'єктивного відокремлення суттєвих зв'язків від несуттєвих, об'єктивного розміщення ознак за ступенем їхньої значущості, можливістю встановлення структури взаємозв'язків у межах будь-якого комплексу ознак [3]. Тому, на нашу думку, метод кореляційних плеяд є основним, що найбільше відповідає специфіці вивчення оптимальних параметрів формування високоякісного насінневого матеріалу проса посівного.

Мета і завдання. Метою досліджень було встановлення ступеня залежності рівня врожайності від низки господарсько цінних ознак під час вивчення впливу фону мінерального живлення на посівні якості та врожайні властивості насіння проса посівного.

Матеріал і методика досліджень. Польові дослідження виконано на дослідному полі навчально-науково-виробничого відділу Уманського національного університету садівництва, яке знаходиться на півдні Правобережного Лісостепу України.